

TARKASTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 6/2012 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2011

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 26 päivänä huhtikuuta 2012 lähettänyt hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2011 (K 7/2012 vp) valmistelevasti käsitel-

täväksi perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan ja samalla määrännyt, että pysyvien erikoisvaliokuntien on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Säilytettävä kannanotto, kohdat 2 ja 3

Tarkastusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyt informaatio-ohjauksen toimivuutta sosiaali- ja terveydenhuollossa koskevan kannanoton kohdat 2 ja 3 (M 2/2008 vp — EK 15/2008 vp) ovat edelleen tarpeellisia, ja ne tulee säilyttää hallituksen kertomuksessa.

Kohdassa 2 eduskunta edellytti, että hallitus vahvistaa talouden ohjausta uudistamalla sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmät siten, että ne kannustavat kuntia kustannus- ja laatutietoiseen toimintaan ja palvelurakenteiden kehittämiseen.

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta tuli voimaan vuoden 2010 alusta. Lakiin koottiin valtiovarainministeriön hallinnonalalle eräin poikkeuksin nykyisistä hallinnonalakohtaisista valtionosuuksista yleinen valtionosuus, sosiaali- ja terveydenhuollon, esi- ja perusopetuksen sekä yleisten kirjastojen, kuntien kulttuuritoimen ja asukaskohtaisesti rahoitetun taiteen perusopetuksen valtionosuudet. Uudistuksella ei

muutettu sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien määrätymisperusteita.

Pääministeri Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakennemuutosta. Samalla järjestelmää yksinkertaistetaan ja selkeytetään sekä parannetaan järjestelmän kannustavuutta. Hallitusohjelman mukaan järjestelmän uudistaminen aloitetaan vuonna 2012.

Tarkastusvaliokunnan mielestä valtionosuusjärjestelmää ja sosiaali- ja terveydenhuollon koko rahoitusjärjestelmää tulee uudistaa siten, että rahoitus kannustaa kuntia entistä kustannustehokkaampaan ja -vaikuttavampaan palvelujen järjestämiseen. Rahoitusuudistusta ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa irrallaan palvelujen järjestämisestä, vaan rahoitus ja palvelujen järjestäminen tulee uudistaa samanaikaisesti.

Kohdassa 3 eduskunta edellytti, että hallitus aluehallinnon uudistamishankkeessa varaa aluehallinnon suorittamalle ohjaus- ja valvontatoiminnalle riittävät voimavarat ja toimintaedellytykset ennalta ehkäisevälle ohjaukselle.

Tarkastusvaliokunnan mietinnön mukaan lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastojen hen-

kilöstövoimavaroilla ei ole pystytty hoitamaan riittävästi alueellisen ohjauksen ja valvonnan ennalta ehkäisevää toimintaa. Aluehallintouudistuksessa alueellisen ohjauksen voimavaroja ei lisätty, vaan niitä on asteittain supistettu valtion tuottavuusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Nykyisillä aluehallintovirastojen voimavaroilla ei ole pystytty hoitamaan asianmukaisesti ennalta ehkäisevää toimintaa, vaikka kyseinen toiminta on määritelty sosiaali- ja terveydenhuollon strategiseksi painopistealueeksi.

Hallituksen toimenpidekertomuksessa on esitetty, ettei asia anna enää aihetta enempiin toimenpiteisiin. Valiokunta ei yhdy esitettyyn näkemykseen.

Säilytettävä kannanotto, kohdat 1, 2 ja 3

Tarkastusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyn valtion omistajaohjauksen valvontaa koskevan kannanoton kohdat 1, 2 ja 3 (M 9/2010 vp — EK 53/2010 vp) ovat edelleen tarpeellisia, ja ne tulee säilyttää hallituksen kertomuksessa.

Kohdassa 1 eduskunta edellytti, että hallitus antaa eduskunnalle vuotuisen kertomuksen valtion omistajaohjauksesta.

Kohdassa 2 eduskunta edellytti, että hallitus sisällyttää eduskunnalle annettavaan uudistettuun omistajaohjaukskertomukseen sekä markkinaehtoiset yhtiöt että valtion erityistehtäviä to-

teuttavat yhtiöt ja niitä koskevat tiedot. Kertomuksen sisällön tulee olla riittävän informatiivinen sekä sisältää tiedot myös siitä, miten yhteiskuntavastuuseen liittyviä periaatteita ja tavoitteita on edistetty.

Kohdassa 3 eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtiovarain controller-toiminnon toimintaedellytysten turvaamiseksi siten, että valtion omistajaohjauksesta ehdotettu raportointi voidaan toteuttaa.

Hallituksen toimenpidekertomuksessa on selvitetty, että valtioneuvostossa vireillä olevan hankkeen tavoitteena on yhdistää valtion tilinpäätöskertomus ja hallituksen toimenpidekertomus yhdeksi eduskunnalle vuosittain annettavaksi hallituksen vuosikertomukseksi, jossa esittäisiin myös kaupallisia yhtiöitä ja valtion erityistehtäviä toteuttavia yhtiöitä koskevat tiedot. Koska uusi, yhdistetty hallituksen vuosikertomus on vasta suunnitteilla ja yhdistämiseen tähtäävä työ on vielä keskeneräinen, kannanotto jää voimaan.

Lausunto

Lausuntonaan tarkastusvaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tuija Brax /vihr
jäsen. Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Susanna Huovinen /sd
Olli Immonen /ps
Mika Lintilä /kesk

Lasse Männistö /kok
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Kari Tolvanen /kok
Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Nora Grönholm
valiokuntaneuvos Matti Salminen.